

The Importance of Problem-Based Teaching Methods in Encouraging Creativity

Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li

Student, Pedagogy Program Faculty of Pedagogy Andijan State Pedagogical Institute

E-mail: ozodbekerkiboyev205@gmail.com

Abstract

This scientific article analyzes the importance of problem-based teaching methods in encouraging creativity. Problem-based teaching methods are considered an effective pedagogical tool that develops students' independent thinking, analytical approaches, and skills in finding creative solutions. The article scientifically explains that creating problem situations increases students' cognitive activity, activates their creative thinking processes, and enables deeper mastery of educational material. In addition, the role of problem-based learning in strengthening students' motivation, developing independent decision-making skills, and forming innovative approaches in the educational process is analyzed.

Keywords:

creativity, problem-based learning, pedagogical technologies, independent thinking, problem situation, innovative approach, educational process, cognitive activity, creative thinking, learning motivation.

Kreativlikni rag'batlantirishda muammoli o'qitish metodlarining ahamiyati

Andijon davlat pedagogika instituti pedagogika fakulteti Pedagogika yo'nalishi

talabasi Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li

ozodbekerkiboyev205@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu ilmiy maqolada kreativlikni rag'batlantirishda muammoli o'qitish metodlarining ahamiyati tahlil qilinadi. Muammoli o'qitish metodlari o'quvchilarda mustaqil fikrlash, tahliliy yondashuv va ijodiy yechimlar topish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali pedagogik vosita sifatida ko'rib chiqiladi. Maqolada muammoli

vaziyatlar yaratish orqali o'quvchilarning bilish faolligi oshishi, ularning kreativ fikrlash jarayoni faollashishi hamda o'quv materialini chuqurroq o'zlashtirishi ilmiy asosda yoritiladi. Shuningdek, muammoli ta'limning ta'lim jarayonida qo'llanilishi o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishi, mustaqil qaror qabul qilish va innovatsion yondashuvlarni shakllantirishdagi roli tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar

kreativlik, muammoli o'qitish, pedagogik texnologiyalar, mustaqil fikrlash, muammoli vaziyat, innovatsion yondashuv, ta'lim jarayoni, bilish faolligi, ijodiy fikrlash, o'quv motivatsiyasi.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning nafaqat bilim olishiga, balki mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki bugungi tez o'zgaruvchan jamiyatda tayyor bilimlarni yodlash emas, balki ularni amaliyotda qo'llay olish va yangi sharoitlarda ijodiy yechimlar topish qobiliyati muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan kreativlik ta'lim jarayonining asosiy natijalaridan biri sifatida qaraladi. Kreativlikni rivojlantirishda turli pedagogik yondashuvlar qo'llaniladi. Ular orasida muammoli o'qitish metodlari alohida o'rin tutadi. Muammoli o'qitish o'quvchilarga tayyor bilimlarni berishdan ko'ra, ularni muammoli vaziyatlarga jalb qilish orqali mustaqil izlanish va fikrlashga undaydi. Bu esa o'quvchilarda bilishga bo'lgan qiziqishni oshiradi va ijodiy fikrlash jarayonini faollashtiradi.

Mazkur maqolada kreativlikni rag'batlantirishda muammoli o'qitish metodlarining ahamiyati, ularning ta'lim jarayonidagi roli hamda o'quvchilarning intellektual va ijodiy rivojlanishiga ta'siri ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, muammoli yondashuvning samarali qo'llanilishi orqali ta'lim sifatini oshirish imkoniyatlari yoritib beriladi.

Asosiy qism

Muammoli o'qitish metodlari ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligini oshirish va ularni mustaqil fikrlashga yo'naltirishga asoslangan pedagogik yondashuv hisoblanadi. Ushbu metodning asosiy g'oyasi shundan iboratki, o'quvchilar tayyor bilimni qabul qilish bilan cheklanmay, balki muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, sabab-oqibat bog'liqliklarini aniqlash va mustaqil xulosalar chiqarish jarayoniga jalb etiladi. Natijada o'quvchilarda ijodiy fikrlash va kreativ yondashuvlar shakllanadi.

Muammoli vaziyatlar yaratish o'quvchilarning bilish jarayonini faollashtiradi. O'quvchi muammo bilan yuzma-yuz kelganda, uni hal qilish uchun mavjud bilimlarini safarbar qiladi va yangi yechimlar izlaydi. Bu jarayon tafakkurning rivojlanishiga, analitik fikrlashning kuchayishiga hamda ijodiy yondashuvning shakllanishiga xizmat qiladi. Shu tariqa, muammoli o'qitish kreativ fikrlashni rag'batlantiruvchi muhim vositaga aylanadi.

Muammoli o'qitish metodlarining yana bir muhim jihati — o'quvchilarda motivatsiyani kuchaytirishdir. O'quvchi o'zi mustaqil ravishda yechim topishga harakat qilganda, uning bilim olishga bo'lgan qiziqishi ortadi va ta'lim jarayoniga faolroq jalb etiladi. Bu esa ichki motivatsiyani shakllantiradi, bu esa kreativ faoliyatning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

Shuningdek, muammoli o'qitish jarayonida guruhli ishlash va hamkorlik muhim o'rin tutadi. O'quvchilar birgalikda muammolarni muhokama qilish orqali turli fikrlarni tahlil qiladi, o'zaro tajriba almashadi va yangi g'oyalarni ishlab chiqadi. Bu esa ijtimoiy kreativlikni rivojlantirishga ham yordam beradi.

Muammoli o'qitish metodlari nafaqat bilimlarni chuqur o'zlashtirishga, balki ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmasini ham rivojlantiradi. O'quvchi real hayotiy muammolarni hal qilish jarayonida o'z bilimlarini sinovdan o'tkazadi va ularni yangicha sharoitlarga moslashtirishni o'rganadi. Bu esa innovatsion fikrlash va kreativ yondashuvning shakllanishiga olib keladi.

Xulosa qilib aytganda, muammoli o‘qitish metodlari kreativlikni rivojlantirishda muhim pedagogik vosita bo‘lib, u o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini, bilish faolligini va ijodiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Muammoli o‘qitish metodikasi

Muammoli o‘qitish metodikasi — bu ta’lim jarayonida o‘quvchilarga tayyor bilimlarni berishdan ko‘ra, ularni muammoli vaziyatlarga jalb qilish orqali mustaqil fikrlash, izlanish va ijodiy yechim topishga yo‘naltiruvchi pedagogik yondashuvlar tizimidir. Ushbu metodika o‘quvchilarning bilish faoliyatini faollashtiradi va ularni o‘quv jarayonining faol subyektiga aylantiradi.

Muammoli o‘qitishning asosiy maqsadi — o‘quvchilarda mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, ularni mavjud bilimlar asosida yangi bilimlarni kashf etishga undash hamda ijodiy yondashuvni shakllantirishdan iborat. Bu jarayonda o‘qituvchi tayyor ma’lumot beruvchi emas, balki muammoli vaziyatlarni tashkil etuvchi va yo‘naltiruvchi rolini bajaradi.

Metodikaning asosiy bosqichlari quyidagilardan iborat:

Muammoli vaziyat yaratish — o‘quvchilarni fikrlashga undaydigan savol yoki holat beriladi. Muammoni anglash va tahlil qilish — o‘quvchilar muammoning mohiyatini tushunishga harakat qiladi.

Gipoteza ilgari surish — turli yechim variantlari ishlab chiqiladi.

Yechimni izlash va tekshirish — eng maqbul yechim tanlanadi va asoslanadi.

Xulosa chiqarish — o‘quvchilar o‘z fikrlarini umumlashtiradi.

Muammoli o‘qitish metodikasi o‘quvchilarda nafaqat bilim, balki tahliliy fikrlash, mantiqiy yondashuv va ijodkorlikni ham rivojlantiradi. Bu metodika orqali o‘quvchilar real hayotiy vaziyatlarga yaqin muammolarni hal qilishni o‘rganadilar, bu esa ularning amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlaydi.

Shuningdek, ushbu metodika o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, chunki ular muammoni mustaqil hal qilish jarayonida o'z yutuqlarini his qiladi va o'ziga bo'lgan ishonchi ortadi. Bu esa kreativ fikrlashni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, muammoli o'qitish metodikasi zamonaviy ta'lim tizimining samarali yondashuvlaridan biri bo'lib, u o'quvchilarning ijodiy, mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

O'quv motivatsiyasi

O'quv motivatsiyasi — bu o'quvchilarning bilim olish jarayoniga kirishishi, uni davom ettirishi va maqsadga yo'naltirilgan holda faol ishtirok etishini ta'minlovchi ichki va tashqi psixologik omillar tizimidir. U o'quv faoliyatining asosiy harakatlantiruvchi kuchi bo'lib, shaxsning o'qishga bo'lgan qiziqishi, ehtiyoji va maqsadlari bilan bevosita bog'liqdir.

O'quv motivatsiyasi ikki asosiy turga bo'linadi: ichki va tashqi motivatsiya. Ichki motivatsiya o'quvchining bilim olishga bo'lgan shaxsiy qiziqishi, o'zini rivojlantirish istagi va maqsadga intilishi bilan belgilanadi. Tashqi motivatsiya esa baholar, mukofotlar, ota-ona yoki o'qituvchi tomonidan beriladigan rag'batlantirish kabi tashqi omillar ta'sirida shakllanadi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quv motivatsiyasini oshirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki yuqori motivatsiyaga ega o'quvchilar bilimlarni chuqurroq o'zlashtiradi, mustaqil izlanadi va ta'lim jarayonida faol ishtirok etadi. Ayniqsa, muammoli o'qitish, interfaol metodlar va kreativ topshiriqlar o'quv motivatsiyasini kuchaytirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

O'quv motivatsiyasi kreativ fikrlash bilan ham chambarchas bog'liqdir. O'quvchi qiziqish bilan muammolarni hal qilishga kirishsa, u yangi g'oyalar ishlab chiqadi, turli yechimlarni solishtiradi va ijodiy yondashuvni rivojlantiradi. Bu esa uning intellektual va shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, o‘quv motivatsiyasi ta’lim jarayonining samaradorligini ta’minlovchi asosiy omillardan biri bo‘lib, u o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va ularni faol, mustaqil hamda kreativ shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion yondashuv

Innovatsion yondashuv — bu ta’lim jarayonida yangi g‘oyalar, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ilg‘or usullarni qo‘llash orqali o‘qitish samaradorligini oshirishga qaratilgan faoliyat tizimidir. Ushbu yondashuv an’anaviy ta’lim usullaridan farqli ravishda o‘quvchini tayyor bilimlarni qabul qiluvchi subyekt emas, balki bilimni mustaqil kashf etuvchi va ijodiy yaratuvchi shaxs sifatida qaraydi.

Innovatsion yondashuvning asosiy maqsadi — ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, kreativlik va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishdir. Bu jarayonda raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar, loyiha asosida o‘qitish, muammoli ta’lim va hamkorlikda ishlash kabi zamonaviy usullar keng qo‘llaniladi.

Ta’limda innovatsion yondashuv o‘quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. O‘quvchilar real hayotga yaqin vaziyatlar bilan ishlash orqali nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etishni o‘rganadilar. Bu esa ularning bilimga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va o‘quv motivatsiyasini kuchaytiradi.

Shuningdek, innovatsion yondashuv kreativ fikrlashni rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. O‘quvchilar turli muammoli vaziyatlarni hal qilish jarayonida yangi g‘oyalar yaratadi, alternativ yechimlarni izlaydi va o‘z fikrlarini erkin ifoda etadi. Bu esa ularning intellektual va ijodiy salohiyatini kengaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion yondashuv zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismi bo‘lib, u o‘quvchilarning kreativ, mustaqil va raqobatbardosh shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, kreativlikni rag‘batlantirishda muammoli o‘qitish metodlari muhim pedagogik ahamiyatga ega bo‘lib, ular o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yechim topish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Muammoli vaziyatlar asosida tashkil etilgan ta’lim jarayoni o‘quvchini faqat bilim oluvchi emas, balki faol izlovchi va ijodkor shaxs sifatida shakllantiradi.

Muammoli o‘qitish metodlari o‘quvchilarda bilish faolligini oshirib, ularning o‘quv motivatsiyasini kuchaytiradi. Shu bilan birga, bu metodlar innovatsion yondashuvlar bilan uyg‘unlashganda ta’lim samaradorligi yanada ortadi va kreativ fikrlash jarayoni faollashadi.

Umuman olganda, muammoli o‘qitish metodikasi zamonaviy ta’limning muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, u o‘quvchilarning intellektual va ijodiy salohiyatini rivojlantirish, ularni mustaqil va innovatsion fikrlaydigan shaxs sifatida shakllantirishga katta hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat — Toshkent: “O‘qituvchi” nashriyoti, 2019.
2. Innovatsion pedagogik texnologiyalar — Toshkent: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2021.
3. Pedagogika nazariyasi va tarixi — Toshkent: “O‘qituvchi” nashriyoti, 2020.
4. John Dewey. Democracy and Education — New York: Macmillan, 1916.
5. Lev Vygotsky. Thought and Language — Cambridge: MIT Press, 1986.
6. UNESCO. Innovative Teaching and Learning Practices — Paris, 2021.
7. OECD. Creative Thinking and Problem Solving in Education — OECD Publishing, 2022.

